

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Publicarea acestei cărți a fost realizată sub auspiciile Fundației Mikhaïl Prokhorov TRANSCRIPT, un program de sprijin pentru traduceri din literatura rusă.

transcript

Viktor Remizov, *Voia voiaia*

Copyright © Viktor Remizov, 2014

The publication of the book was negotiated through Simona Kessler International Copyright Agency srl and Banke, Goumen & Smirnova Literary Agency (www.bgs-agency.com).

All rights reserved

© 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © kosmos111, Darren Whittingham/Shutterstock.com; Igor Pankin/ Dreamstime.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,

sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

REMIZOV, VIKTOR

Cenușă și țărână / Viktor Remizov; trad. din lb. rusă și note de Justina Bandol. – Iași: Polirom, 2015

ISBN print: 978-973-46-5823-7

ISBN ePub: 978-973-46-5852-7

ISBN PDF: 978-973-46-5853-4

I. Bandol, Justina (trad.)

821.161.1-31 = 135.1

Printed in ROMANIA

LIBRIS

Viktor Remizov

Cenușă și țărână

Traducere din limba rusă și note
de Justina Bandol

POLIROM
2015

Drumul pe care îl curățau era un drum vechi spre hotarele răsăritene ale Rusiei, croit cu trei veacuri și jumătate în urmă de către cazacii din Iakuția. De la mijlocul secolului al șaptesprezecelea, după cele două expediții ale lui Bering, fusese folosit ca traseu al poștei imperiale din Iakuția pînă la Marea Ohotsk, cu stații de poștă, cu cai și reni de schimb, iar mai aproape de mare, cu echipaje de ciini. Bunuri se transportau în general spre est, înapoi se aduceau mărfuri „pufoase” – blănuri. La mijlocul secolului al nouăsprezecelea, o companie ruso-americană construisese un drum mai comod de la Iakutsk pînă în portul Aian, care a și devenit drumul de poștă. Traseul Iakuția-Marea Ohotsk și-a păstrat doar o importanță locală și comercială nesemnificativă. Aproape de perioada Revoluției, era practic părăsit.

Pînă în anii nouăzeci ai secolului trecut, pe drumul acesta se mînau renii. Rareori era folosit ca drum de sanie spre Iakuția, iar apoi a fost abandonat definitiv.

Aici, pe cursul superior al râurilor, pădurea nu era înaltă, și pe alocuri drumul se păstrase destul de bine. Uneori mai dispărea în tufișurile de pini pitici, dar apoi ieșea iar la lumină. Dacă ar fi reușit să treacă pînă în valea Iudomei, nenea Sașa și Kolea s-ar fi întors în sat ca niște eroi. Multe mărfuri ar fi luat drumul acesta fără știrea milițienilor.

Ilia făcu supă de cocoș de munte, orezul îl fierse cu ierunci și puse totul pe niște pietre calde alături de sobă. Ceainicul plin clocotea pe limba lui, căsuța se încălzise prea tare, și Ilia deschise ușa larg și se așeză pe pragul tăiat din topor. Își aprinse un trabuc maroniu subțire și ascultă. Nu se auzea nici un motor, nu putea să-și dea seama cînd o să termine de croit drumul. El n-avea nevoie de acest „drum al icrelor”, mai mult, ceilalți îl încurcau. Cît timp dormeau aici, el nu putea să facă nimic. Nici să pescuiască – pentru

asta ar fi trebuit să coboare în adăpostul mai din vale –, nici măcar să-și întindă cum trebuie lucrurile prin cabană. Căsuța nu era mare, avea două paturi de câte o persoană, iar acum pe pereți și de tavan atârnavă agățate în cuie tot felul de saci, haine, pungi cu alimente, peste tot erau risipite piese de-ale lui Kolea...

Ilia ședea pe prag, fuma și asculta noaptea. Izvorul din spatele casei bolborosea limpede, dar riul nu se auzea din pricina rafalelor pătrunzătoare ale vântului nocturn. La Moscova, închipuindu-și cum avea să vineze, Ilia visase să nu se pripească, să pună totul la punct, ziua s-o petreacă în taiga, liniștit, fără să se spetească, iar seara să se întoarcă în adăpost, să dea drumul la muzică și, pe îndelete, să se ocupe de gospodărie. Avea o combină compactă, excelentă, și multă muzică clasică. Și o duzină de cărți bune. Toate acestea nu se potriveau defel cu vânătoarea. Ilia înțelegea foarte bine acest lucru, dar tocmai asta își dorea.

Cei doi săteni și dorințele lui nu încăpeau la un loc într-o singură cabană. Nici măcar cărțile n-avea unde să le pună. Scoase două volume de Proust, pe care începuse să-l citească încă din Ribacii, și le înghesui nervos pe poliță printre pungile murdare cu fulgi de cereale și făină ale lui Kolea. Trebuie să am răbdare, se gândi Jebrovski, terminînd de fumat trabucul și chircindu-se de frig, doar să mai am răbdare. Ei o să plece, o să rămîn singur, totul o să se aranjeze și poate am să reușesc să-mi găsesc libertatea.

Cei doi se întoarseră după miezul nopții. Jebrovski citise și adormise. Se trezi cînd nenea Sașa, gemînd, își scotea cizmele pe patul care scîrțîia, înjurînd obosit și inofensiv. În urma lui, intră Kolea cu un braț de lemne, le lăsă să cadă lingă sobă, ele se rostogoliră peste locul de trecere, Kolea

vru să le adune, dar, dînd istovit din mină, traversă camera și se așeză pe un colț al patului, lingă nenea Sașa.

Ilia rămase întins în întuneric, tăcut. Ar fi trebuit să se scoale și să aprindă lumina, dar n-avea nici un chef. Ar fi vrut să doarmă pînă dimineată, iar dimineată să plece spre celălalt adăpost. Își aminti deodată că nu auzise zgomotul motorului.

— Ați venit pe jos? întrebă, ridicîndu-se în capul oaselor pe pat.

— S-a stricat nițel... Kolea bijbii după lampă, o găsi și o scutură, dar era goală. Unde-i gazul?

Jebrovski își puse geaca, ieși, porni micul generator din fereastra cabanei, legat cu sfoară de plastic, închisă la culoare, și lampa se aprinse. Pe cer alunecau nori, luna aproape plină argintea locurile. Vîntul nu se potolise, prevestea vreme rea.

— Supă! Și felul doi! Bucătaru' zdrăngăni cu capacele. Glasul îi suna răgușit și vlăguit cu totul, dar el părea că înviase. Și eu care credeam că azi e ziua geologului!

— Ziua geologului? nu pricepu Jebrovski.

— Cine ce-a găsit aia a și halit! La noi cînd bucătarul se umflă de mîncare la brigadă se zice că e ziua geologului. Și totul e cald! Hai, ne pui puțin, Iliuha? Bravo! Da' știu c-ai gătit!

De uimire, Kolea îi spunea pentru prima oară pe nume lui Jebrovski.

Ilia șterse polonicul cu șervetul și luă din oală un căuș de fiertură întunecată, îngroșată de macaroanele care absorbiseră apa. Nenea Sașa puse cu grijă farfuriile pline pe masă, căci mîinile îi tremurau. Bucătaru' trase de sub paturi o plasă uzată de rafie, cu mînerile înnodate, scotoci prin ea și puse pe masă o sticlă de un litru jumătate cu un lichid turbure, din care turnă fiecăruia cîte jumătate de cană.

— Sănătate, oameni buni!

Băură și apoi, după vorba lui Kolea, „dădură la rame“. Doar el vorbea, nenea Sașa și Ilia mincau în tăcere. Camionul li se stricase în vale. Ajunseseră pînă la Iudoma, pînă la o porțiune mai mult sau mai puțin curată a drumului, merseseră vreo zece kilometri și pe drumul de întoarcere „se detracaseră“. Kolea se apucase jumătate de zi să-l repare. Lui Jebrovski însă îi fu limpede că a doua zi va fi nevoie să-l ducă pe Kolea cu snowmobilul și că planurile lui urmau să fie din nou amîinate. După cîteva linguri însă, discuția se însufleți.

Bucătaru' desfăcu și întinse pe masă și pe paturi pompa care se stricase, spălă ceva într-o cratiță de aluminiu cu mînerul rupt, încît toată casa începu să miroasă a benzină, și visă cu ochii deschiși cum avea să strîngă el o echipă de săteni de ispravă:

— Luăm trei-patru camioane, o cisternă cu benzină și o pornim spre iakuți, pînă cînd nu se înzăpezește de tot pe creste. Am mers noi așa acum vreo cincisprezece ani, duceam pește – vreo trei sute de kilometri pînă la drum ne-au luat o săptămînă, aproape că am tăiat drumul de nou. Iar acum, după noi, frumoasă treabă! Putem să trecem dincolo vreo cînșpe tone de icre.

— Și acolo? întrebă Jebrovski.

— Găsim noi, le plasăm cuiva. Studentul zicea că are niște cunoscuți... Ce să fie? De-acolo le duc la Moscova...

— Fără acte?

— Te rog frumos, pronunță pe nas Kolea, prefăcîndu-se că vorbește ca un infractor și fără să ridice ochii la Jebrovski. Mîine la Ribacii îți scot cîte acte vrei.

— Pentru cincisprezece tone?

— Da, de ce nu? Kolea deschise gura cam prostește și se scărpină în creștetul nespălat. Dă să ciocnim!... Gaborii singuri îți fac ce documente vrei pentru bani.

— Și dacă închid drumul?

— Nu-i țin curelele. Kolea turna sigur pe el în căni. Aici nu-i sat, aici e taiga! Unde să-l închidă? Pe culmea dealului? Până aici trebuie să ajungi, și ai văzut și tu ce muncă e! Și pe urmă să stea de pază? Cine crezi c-o să facă asta? Nu, n-au cum să-l închidă! De ce să muncească dacă pot foarte bine să adune biștarii fără muncă? Sînt mulți care, cum au plătit pînă acum, așa au să plătească și în continuare... Uite, Șumakov, are angajați vreo zece oameni, care se spetesc zi și noapte pentru o votcă botezată și mîncare. Coreenii sută la sută plătesc, și au brigadă măricică. Pe Bolșaiia mai sînt cîteva brigăzi serioase de la regiune. Noi nici măcar nu le știm. Și toți vînd icre, și toți cu ajutorul sticleților. Nu, nea Sanea – Kolea brodi în sfîrșit o gaură pe care tot n-o mai nimerea –, tu poți să crezi ce vrei, dar procurorul e sigur amestecat și el. Ce, o fi fraier să stea și să se uite de pe margine?

— Vreți orez? își aminti Jebrovski.

— Pune! Mîncarea nu face rău la burtă! Kolea înălță cana. Ai înțeles, Moscovitul? Aici nu-i ca acolo. În taiga sînt nițeluș alte reguli. Și oamenii aici sînt de-un așa fel, că sticleții n-o să se amestece.

Băură. Nenea Sașa, ca să nu-l deranjeze pe Kolea, se așezase chiar la capătul patului, rezemîndu-se de perete. Bucătaru', gemînd și ocărîndu-i pe cei care făcuseră piesele, se străduia acum cu degetele lui grosolane și încovoiate să pună o piuliță mică pe un șurub băgat într-o adîncitură. Izbuti în cele din urmă și, mulțumit, se îndreptă de spate și își aprinse un muc de țigară.

— Înainte milițienii erau milițieni, dar acum s-au dus vremurile alea. Toți sînt puși pe afaceri – nici nu vin bine, încă-s niște mucoși cu caș la gură, și gata, vor deja să lingă la ciolan. Și se uită la tine, de parcă au un drept asupra ta. Eu l-am întrebat pe nepotul ăsta al meu: Măi, flăcău, ce cauți tu acolo? Te duci să-ți umpli buzunarele sau ce? Și știi ce mi-a zis? Da' de ce altceva? Înțelegi? Nici nu se mai jenează! N-au nici o treabă, de fapt, numai de formă. Nici pregătire fizică, nici să tragă nu știu ca lumea... Dacă se-ntîmplă ceva, vreo încurcătură, se împrăștie ca potîrnichile. De ce crezi că au trimis atunci la Vladivostok trupele OMON¹ de la Moscova? Acolo toți polițiștii erau ocupați cu afacerile cu mașini, ce să mai aibă timp și de slujbă! Băieți descurcăreți, ce mai!

Tăcu, hîrjiind un chibrit ca să-și aprindă încă o țigară, apoi continuă:

— Uneori mă gîndesc totuși că niște milițieni normali ar fi totuși necesari. Dacă ne-ar lăsa în voia noastră, în trei-patru ani am prăpădi totul. Acum oamenii au ajuns pînă într-acolo că o să-și închidă riuurile unul altuia! Trebuie păzite... de răul nostru.

Kolea se sculă, întredeschise ușa și o legă cu o bucată de sfoară. Fumul și căldura se strecurară afară prin crăpătură.

— Să știi că n-ai dreptate în privința pescuitului, spuse și nenea Sașa. Eu am un unchi pe Angara... și mi-a povestit cum prindeau ei pe vremuri peștele roșu. La ei se adunau nisetrii toamna de pe tot riul, într-o groapă mare, să ierneze

1. Acronim folosit pentru trupele speciale ale Ministerului de Interne al Rusiei. Membrii lor sînt înarmați mai bine decît milițienii obișnuiți și urmează un program de pregătire mai strict.